Tarımsal Üretim Planlaması

TÜRKİYE YÜZYILI

Bu yayın, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Tarım Reformu Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmıştır.

Tüm yayın hakları T.C. Tarım ve Orman Bakanlığına aittir.

Ocak 2026

www.tarimorman.gov.tr

TARIMSAL ÜRETİM PLANLAMASI

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

İbrahim YUMAKLI
Tarım ve Orman Bakanı

Günümüz dünyasında gıda; yalnızca bir tüketim aracı değil, aynı zamanda stratejik bir güç unsuru hâline gelmiştir. Küresel ısınmanın yıkıcı etkileri, su kaynaklarının azalması, artan nüfus, savaşlar, göçler ve ekonomik dalgalanmalar; ülkeleri gıda arz güvenliğini sağlama konusunda yeni arayışlara yöneltmektedir. Tarım ve Orman Bakanlığı olarak bizler de Tarımsal Üretim Planlaması ile tarım sektöründe güçlü, sürdürülebilir ve dirençli bir yapıyı inşa ediyoruz. Tarımsal üretimin geleceği, sadece bugünün değil gelecek kuşakların da yaşamını doğrudan etkileyecek bir konudur. Bu nedenle alınacak her karar ve atılacak her adım büyük bir sorumluluk taşımaktadır.

İklim değişikliği, özellikle de kuraklık ve düzensiz yağış rejimleri, üretimi doğrudan etkilemektedir. Bu değişimin olumsuz etkilerini en aza indirmek adına; iklim dostu tarım uygulamalarını, su verimliliğini artıran teknolojileri ve üretim deseninde adaptasyonu teşvik ediyoruz.

Su kısıtı, ülkemiz için kritik bir eşiğe ulaşmış olmasından dolayı üretim planlamasının merkezine suyu alarak, suya uygun ürün deseni, modern sulama ve etkin kaynak yönetimi prensiplerini ve çok amaçlı tarımsal politikaları hayata geçiriyoruz.

Üretimin sadece miktar olarak artırılmasını değil; doğru yerde, doğru ürünle ve doğru yöntemle yapılması ilkesiyle bitkisel, hayvansal ve su ürünleri üretimini, ülkemizin ekolojik, ekonomik ve sosyal dinamiklerine uygun biçimde planlıyoruz. Destekleme sistemimizi daha sade, anlaşılır ve etkili bir yapıya kavuşturarak, tarıma dayalı sanayimizin ham madde ihtiyacını da sürdürülebilir hâle getiriyoruz. Verimliliği, kaliteyi ve katma değeri esas alarak üretici ile sanayici arasında güçlü bir bağ kuruyoruz.

Özellikle Sözleşmeli Üretim Modeli ile üreticilerimizin gelirini garanti altına almayı, alım güvencesi sağlamayı ve piyasadaki dalgalanmaları önlemeyi hedefliyoruz. Bu modelle aynı zamanda kayıtlı üretimi teşvik ediyor, tarımsal desteklerin etkinliğini artırıyor ve gıda tedarik zincirini daha sağlam temeller üzerine kuruyoruz.

Tarımda uzun vadeli başarının, planlı ve öngörülebilir bir yapıyla mümkün olduğunun bilinciyle; tarımsal potansiyelimizi verimli kullanmak ve gelecek nesillere güçlü bir tarım altyapısı bırakmak için kararlılıkla çalışıyoruz. Tarım sektörü; üreticimizden tüketicimize, sanayicimizden ihracatçımıza kadar tüm milletimizin ortak geleceğidir.

Tarımın her alanında bilimsel veriye dayalı, çevreyle uyumlu ve teknoloji destekli bir dönüşüm sürecini yönetiyoruz. Türkiye Yüzyılı vizyonu ile tarımı; verimliliğin, kalitenin, sağlıklı üretimin, sürdürülebilirliğin ve rekabetçiliğin zirvesine taşımak için kararlılıkla çalışmaya devam edeceğiz. Unutulmamalıdır ki; Tarımın gücü, Türkiye'nin gücüdür.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **9**

1. TARIMSAL ÜRETİM PLANLAMASI HAZIRLIK SÜRECİ **11**

1.1. Üretim Planlamasının Amacı **13**

1.2. Yasal Düzenlemeler **13**

1.2.1. Kanun Değişikliği 14

1.2.2. Yönetmelikler 14

1.3. Paydaş Bilgilendirme ve Kapasite Geliştirme Çalışmaları **15**

1.3.1. Paydaş Bilgilendirmeleri 15

1.3.2. Kapasite Geliştirme Çalışmaları 15

1.4. Bakanlık Politikalarıyla Uyum **16**

1.4.1. Tarımsal Destekler 16

1.4.1.1. Bitkisel Üretim Destekleri 19

1.4.1.2. Hayvansal Üretim Destekleri 24

1.4.1.3. Su Ürünleri Destekleri 28

1.4.1.4. Hayvan Gen Kaynakları Desteği 28

1.4.2. Hazine Faiz Destekli Tarımsal Krediler 28

1.4.3. Sözleşmeli Üretim 29

1.4.4. Kırsal Kalkınma ve Hibe Programları 31

1.4.5. Kayıtlılığın Artırılması 32

1.4.6. İşlenmeyen Arazilerin Kiraya Verilmesi 33

1.4.7. Tarım Arazilerinin İzinlendirilmesi 33

1.4.8. Tarım Sayımı 33

1.4.9. Tarımsal Amaçlı Örgütlerin Derecelendirilmesi 34

1.4.10. Eğitim Yayım Faaliyetleri 34

1.4.11. Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) ve Tarımsal Üretim Planlaması Teşvikleri 34

2. TARIMSAL ÜRETİM PLANLAMASI KARAR SÜRECİ 41

2.1. Üretim Planlaması Kapsam ve Yöntemi 43

2.2. Kurul Kararları 43

2.3. Planlama Kararları 44

2.3.1. Bitkisel Üretim 44

2.3.2. Hayvansal Üretim 47

2.3.3. Su Ürünleri Üretimi 50

3. TARIMSAL ÜRETİM PLANLAMASI UYGULAMA SÜRECİ 55

3.1. Bitkisel Üretim Planlaması Uygulama Süreci 57

3.1.1. Bitkisel Üretim İzinlerinin Alınması 57

3.1.2. Bitkisel Üretim Planlamasında Kontrol İşlemi 59

3.2. Hayvansal Üretim Planlaması Uygulama Süreci 59

3.2.1. Hayvansal Üretim İzinlerinin Alınması 59

3.3. Su Ürünleri Üretim Planlaması Uygulama Süreci 62

3.3.1. Su Ürünleri Üretim İzinlerinin Alınması 62

4. YAPTIRIMLAR 65

5. TARIMSAL ÜRETİM PLANLAMASI İLE İLGİLİ MEVZUAT 69

GİRİŞ

Son yıllarda küresel ölçekte yaşanan iklim değişikliği, su kısıtı, hızlı nüfus artışı ve pandemi ile yakın coğrafyamızdaki jeopolitik riskler ve çatışmalar, gıda arz güvenliğini stratejik bir öncelik hâline getirmiştir. Yaşanan bu olumsuzlukların etkisini en aza indirerek gıda arz güvenliğini kalıcı kılmak için tarımsal varlıklarımızın ve kısıtlı kaynaklarımızın en verimli ve uygun şekilde kullanımını esas alan etkin bir planlama süreci zorunlu hâle gelmiştir.

Tarımsal Üretim Planlaması, mevzuat süreciyle başlayan, bilimsel verilere dayalı hazırlanan planların oluşturulması ve bu planların uygulamaya alınması ile uygulama sonrası izleme ve değerlendirme faaliyetlerini kapsayan entegre bir modeldir. Bakanlığımızın ilgili tüm birimleri ve sektör paydaşlarının katılımıyla teknik, ekonomik ve sosyolojik değerlendirme ve istişarelerle oluşturulan planlama süreci hazırlık aşamaları başarıyla tamamlandıktan sonra uygulamaya konulmuş olup hâlen ikinci uygulama yılındadır.

Bu kitapta, Tarımsal Üretim Planlaması ile ilgili yasal düzenlemelerin başlangıcından uygulama stratejilerine, destekleme modellerinden denetim mekanizmalarına kadar tüm aşamaları kapsamlı bir şekilde ele alınmaktadır.

1. TARIMSAL ÜRETİM PLANLAMASI HAZIRLIK SÜRECİ

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

1.1. Üretim Planlamasının Amacı

Tarımsal Üretim Planlaması, üretimde arz fazlası veya eksikliğinin oluşmasının önüne geçmek ve stratejik ürünlerde arz güvenliğinin sağlanması amacıyla hazırlanmıştır. Bu doğrultuda ülke ihtiyacı gözetilerek asgari ve azami üretim miktarları belirlenmiş ve ürünlerin arz-talep miktarı da dikkate alınarak hangi ürün veya ürün grubunun, hangi tarım havzası veya işletme bazında üretileceği planlanmıştır.

Tarımsal Üretim Planlaması ile:

- Suyu merkeze alarak iklim değişikliğine uyumlu üretim yapılması,
- Üretimde verim ve kalitenin artırılması,
- Kaynakların etkili kullanılması,
- Verimlilik ve tarımsal hasılada artış sağlanması,
- Üreticilerin yaşadığı pazarlama sorunlarının önüne geçilmesi,
- Üreticilerin refah düzeyinde artış sağlanması,
- Doğal kaynaklarımızın sürdürülebilir kullanımının sağlanması hedeflenmektedir.

Böylece üreticimiz korunup güçlendirilirken tarıma dayalı sanayinin ihtiyaç duyduğu ham madde tedarikinde de sürdürülebilirlik sağlanması amaçlanmaktadır.

1.2. Yasal Düzenlemeler

Tarımsal Üretim Planlamasının uygulamaya alınması için yapılan yasal düzenlemeler aşağıda belirtilmiştir:

1.2.1. Kanun Değişikliği

5 Nisan 2023 tarihinde yayımlanan "7442 Sayılı Orman Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile yapılan değişiklikler:

- 5488 sayılı Tarım Kanunu'nun 7. maddesinde yapılan değişiklik - Tarımsal Üretimin Planlanması
- 5488 sayılı Tarım Kanunu'nun 13. maddesinde yapılan değişiklik - Sözleşmeli Üretim
- 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 8. maddesinde yapılan değişiklik - İşlenmeyen Arazilerin Kiralanması

1.2.2. Yönetmelikler

Kanuni düzenlemelerin uygulamaya aktarılması için yapılan yönetmelik çalışmaları;

- 14 Eylül 2023 tarihinde yayımlanan *Tarımsal Üretimin Planlanması Hakkında Yönetmelik*
- 15 Eylül 2023 tarihinde yayımlanan *Sözleşmeli Üretimin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik*
- 18 Kasım 2023 tarihinde yayımlanan *Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS) Yönetmelik Değişikliği*
- 28 Kasım 2023 tarihinde yayımlanan *Tarımsal Amaçlı Örgütlerin Derecelendirilmesine İlişkin Yönetmelik*
- 22 Ağustos 2024 tarihinde yayımlanan *İşlenmeyen Tarım Arazilerinin Tarımsal Amaçlı Kiraya Verilmesine İlişkin Yönetmelik*

- 29 Ağustos 2024 tarihinde yayımlanan *ÇKS Yönetmelik Değişikliği*
- 02 Temmuz 2025 tarihinde yayımlanan *Tarımsal Üretimin Planlanması Hakkında Yönetmelik Değişikliği*
- 31 Ağustos 2025 tarihinde yayımlanan *ÇKS Yönetmelik Değişikliği*
- 09 Aralık 2025 tarihinde yayımlanan *Sözleşmeli Üretimin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik Değişikliği*

1.3. Paydaş Bilgilendirme ve Kapasite Geliştirme Çalışmaları

1.3.1. Paydaş Bilgilendirmeleri

- Üretim Planlaması Yönetmelik Hazırlık Bölge Toplantıları - Temmuz/Ağustos 2023
- Sözleşmeli Üretim Yönetmelik Hazırlık Bölge Toplantıları - Ağustos 2023
- Tarımsal Üretim Planlaması ve Yeni Destekleme Modelinin sahada aktif uygulanabilmesi için sivil toplum örgütleri, sanayiciler ve öncü çiftçilerin katıldığı eğitim, istişare ve tarımsal işletme ziyaretleri - Ağustos/Eylül 2024
- Tarımsal Üretim Planlaması ve Yeni Destekleme Modelinin sahada aktif uygulanabilmesi için 81 İl ve İlçelerinde Bilgilendirme ToplantılarıF Ekim 2024/Devam ediyor.

1.3.2. Kapasite Geliştirme Çalışmaları

- İl Müdürlüğü Yöneticilerine Yönelik Eğitim - Kasım/Aralık 2023
- Bakanlık Merkez Birimlerine Yönelik Eğitim - Kasım 2023
- İl Toplantıları - Şubat/Nisan 2024

- İl Planlama Kurullarına Katılım - Nisan 2024
- 81 İl Müdürlüğü ÇKS ve Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) Sorumluları Eğitimi - Nisan 2024
- Bakanlık Merkez Birimleri Yöneticilerine Yönelik Eğitim - Ağustos 2024
- Bakanlık Merkez Birimleri Personeline Yönelik Eğitim - Ağustos 2024
- Bakanlık Tüm Taşra Teşkilatına Yönelik Video Konferans ile düzenlenen 3 Farklı Eğitim - Ağustos 2024
- İl Planlama Kurulu Toplantılarına Katılım - Nisan/Mayıs 2025
- İl Toplantıları - Şubat/Eylül 2025
- Bitkisel Üretim ve Bitki Sağlığı Şube Müdürleri ve İl Bitkisel Üretim Planlama Sorumlularına yönelik 2025 Yılı Bitkisel Üretim Planlaması Değerlendirme ve 2026-2028 Bitkisel Üretim Planlaması Eğitimi - Ekim 2025

1.4. Bakanlık Politikalarıyla Uyum

1.4.1. Tarımsal Destekler

Yeni destekleme modeli; hayvansal üretim ve su ürünleri üretimi konularını kapsayan "2024-2026 Yıllarında Yapılacak Hayvancılık Desteklemelerine İlişkin Karar" (26 Temmuz 2024) ve bitkisel üretimle ilgili konuları içeren "2025-2027 Yıllarında Yapılacak Bitkisel Üretime Yönelik Desteklemeler ile Diğer Bazı Tarımsal Desteklemelere İlişkin Cumhurbaşkanı Kararı" (29 Ağustos 2024) ile yasal zemine oturtulmuştur.

Uygulamanın ikinci yılında;

"2024-2026 Yıllarında Yapılacak Hayvancılık Desteklemelerine İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar" ile hayvansal ve su üretimi desteklerine yönelik 2025 yılı uygulamaları ve birim destek tutarları belirlenmiştir (Karar sayısı: 10395/14 Eylül 2025).

"2025-2027 Yıllarında Yapılacak Bitkisel Üretime Yönelik Desteklemeler ile Diğer Bazı Tarımsal Desteklemelere İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar" (Karar sayısı: 10394/14 Eylül 2025) ile 2026 yılı uygulamaları ve birim destek tutarları belirlenmiştir.

Tarımsal Üretim Planlamasının önemli bir aracı olarak değerlendirdiğimiz tarımsal destekler, aşağıda yer alan ölçütler dikkate alınarak yapılan düzenlemelerle daha etkin bir yapıya kavuşturulmuştur.

- Öngörülebilirlik:

– Destekler 3 yıllık hazırlanmıştır.

– Üretim yılı başlamadan açıklanmıştır.

– Destek Katsayı Değeri temel girdi maliyetlerine göre her yıl güncellenmektedir.

- Sadelik:

– Amacına ulaşmış bazı destekler kaldırılmıştır.

– Çiftçilerin başvuru süreçleri kısaltılmıştır.

- Yönlendiricilik:

– Tarımsal destekler üretim döneminden önce açıklanarak politika ve destekler arasındaki bağ güçlendirilmiştir.

- Özendiricilik:

– Verimli ve kaliteli üretim teşvik edilmiştir.

- Pozitif ayrımcılık:

– Bitkisel üretim ve hayvancılık desteklerinde; kadınlara, gençlere ve birinci derece tarımsal amaçlı örgütlere ilave destekler sağlanmıştır. Ayrıca, hayvancılık destekleri kapsamında aile işletmelerine yönelik ilave destek uygulaması getirilmiştir.

1.4.1.1. Bitkisel Üretim Destekleri

- Temel girdi maliyetlerine göre ürünler kategorilere ayrılmış ve her kategori için destek katsayısı belirlenmiştir.

- Destek Katsayı Değeri 2025 üretim yılı için 244 TL/dekar, 2026 üretim yılı için 310 TL/dekar olarak belirlenmiştir.

- Destek katsayı değeri mazot ve gübre fiyatları dikkate alınarak her yıl güncellenmektedir.

- Bitkisel üretim destekleri; Temel, Planlı Üretim ve Üretimi Geliştirme Desteği olarak 3 ana gruba ayrılmıştır.

Temel Destek: Planlama kapsamındaki ürünleri havzasında üreten üreticilerimiz ile planlama kapsamı dışındaki diğer ürünleri üreten ÇKS'ye kayıtlı tüm çiftçilerimize ödenecektir. Temel destek kapsamında üretim sürecinde kullanılan mazot ve gübre maliyeti, bu girdilerin fiyatlarındaki artış oranları dikkate alınarak karşılanmaktadır.

Tablo 1: Temel Destek Kategorileri, Ürünleri ve Destek Katsayıları

Kategoriler	Ürünler	Destek Katsayısı
1. Kategori	Aspir, Mercimek, Nohut, Patates, Soğan (kuru), Birinci grup yem bitkileri, Diğer Ürünler	1,0
2. Kategori	Arpa, Buğday, Mısır (dane), İkinci grup yem bitkileri	1,3
3. Kategori	Ayçiçeği (yağlık), Fındık, Kolza (kanola), Fasulye (kuru), Soya, Çay	1,5
4. Kategori	Çeltik, Pamuk (kütlü)	2,25

- 2026 üretim yılı için mısır (dane) ürünün destekleme kategorisi 1. kategoriden 2. kategoriye yükseltilmiştir.

- 2026 üretim yılı için kapalı ortam bitkisel üretim ünitelerinde üretim yapan kadın veya son takvim gününde 41 yaşından gün almamış çiftçilere, kapalı ortam bitkisel üretim alanı üzerinden 3 katsayısı ile ilave temel destek ödemesi yapılacaktır.

- Hayvancılıkta dane yem ihtiyacını karşılamak amacıyla, 2026 üretim yılı için fiğ, yulaf, çavdar ve tritikale ürünlerinde yeşil otun yanı sıra dane üretimi de destek kapsamına alınmıştır.

Planlı Üretim Destekleri: Planlama kapsamındaki ürünleri (13 stratejik ürün + yem bitkileri), havzasında üreten üreticilere temel desteğe ilave olarak ödenecektir. Temel destek ve planlı üretim desteği ile birlikte planlama kapsamındaki ürünlerin mazot ve gübre maliyetleri büyük oranda karşılanmış olacaktır.

Tablo 2: Planlı Üretim Desteği Kategorileri, Ürünleri ve Destek Katsayıları

Kategoriler	Ürünler	Destek Katsayısı
1. Kategori	Aspir, Mercimek, Nohut, Patates, Soğan (kuru), Birinci grup yem bitkileri	1,0
2. Kategori	Arpa, Buğday, Mısır (dane), İkinci grup yem bitkileri	1,3
3. Kategori	Ayçiçeği (yağlık), Kolza (Kanola), Fasulye (kuru), Soya	1,5
4. Kategori	Pamuk (kütlü)	2,25

- Birinci grup yem bitkileri; fiğ, burçak, mürdümük, hayvan pancarı, yem şalgamı, yem bezelyesi, yem baklası, üçgül, İtalyan çimi, yulaf, çavdar ve tritikale ile bu ürünlerden yapılan silajları,

- İkinci grup yem bitkileri ise; yonca, korunga, yapay çayır mera, silajlık mısır, silajlık soya, sorgum otu, sudan otu ve sorgum-sudan otu melezi ürünlerini kapsamaktadır.

- Yer altı su kısıtının bulunduğu yerlerde belirli ürünlerde planlı üretime ve münavebeye uygun üretim yapan üreticilerimizin mazot ve gübre maliyetinin tamamına yakını karşılanmış olacaktır.

Tablo 3: Yeraltı Su Kısıtı Desteği Kategorileri, Ürünleri ve Destek Katsayıları

Kategoriler	Ürünler	Destek Katsayısı
1. Kategori	Aspir, Fiğ, Mercimek, Nohut, Yem bezelyesi	0,8
2. Kategori	Arpa, Buğday	1,4
3. Kategori	Ayçiçeği (yağlık)	1,2

- Tarımsal Üretimin Planlanması Kurulu tarafından süt havzası olarak belirlenen Amasya, Bingöl, Bitlis, Çorum, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Muş, Tokat ve Tunceli illerinde yem bitkisi üreten çiftçilere %50 ilave planlı üretim desteği verilecektir.

- Kamu ve özel firmalar tarafından yurtiçinde ıslah edilerek tescil edilmiş sertifikalı tohumla üretim yapan çiftçilere ilave destek verilecektir.

Üretimi Geliştirme Destekleri: Verim ve kaliteyi artırmak amacıyla;

- Sertifikalı tohum kullanım desteği,

- Yurtiçinde ıslah edilerek tescil edilmiş sertifikalı tohumla üretim yapan çiftçilere ilave destek,

- Sertifikalı/standart fidan kullanım desteği,

- Organik tarım desteği, 2026 üretim yılı için 1. derece tarımsal amaçlı üretici örgütlerine üye çiftçilere, destek katsayısının %25'i oranında ilave destek,

- İyi tarım uygulamaları desteği,

- Katı organik organomineral gübre desteği, verilmektedir.

- Yeraltı sularının yetersiz seviyede ve su kısıtı olduğunun Bakanlıkça tespit edildiği havzalarda mısır (dane) ve patates ekilişlerine temel, planlı üretim ve üretimi geliştirme destekleri ödenmeyecektir.

Tablo 4: 2026 Üretim Yılı Destek Birimi Tutarları

	Temel Destek (1) TL/da	Planlı Üretim Desteği (2) TL/da	Su Kısıtı Desteği (3) TL/da	Toplam (1+2) TL/da	Toplam (Su Kısıtı Havzası) (1+2+3) TL/da
Buğday	403	403	434	806	1.240
Arpa	403	403	434	806	1.240
Pamuk	697,5	697,5		1.395	
Ayçiçeği (yağlık)	465	465	372	930	1.302
Soya	465	465		930	
Kolza	465	465		930	
Aspir	310	310	248	620	868
Nohut	310	310	248	620	868
Mercimek	310	310	248	620	868
Fasulye (kuru)	465	465		930	
Patates	310	310		620	
Soğan (kuru)	310	310		620	
Mısır (dane)	403	403		806	
1. Grup Yem Bitkileri	310	310	248	620	868
2. Grup Yem Bitkileri	403	403		806	
Diğer Ürünler	310			310	

1.4.1.2. Hayvansal Üretim Destekleri

Temel Hayvancılık Destekleri ve Ürün Geliştirme Destekleri olmak üzere iki gruba ayrılmıştır:

Temel Hayvancılık Destekleri; büyükbaş hayvancılık, küçükbaş hayvancılık, atık, arıcılık ve ipek böcekçiliği faaliyetlerini,

Ürün Geliştirme Destekleri; çiğ süt, besilik erkek sığır (karkas) ve tiftik üretimi ile hayvan ve sürü sağlığını kapsamaktadır. Her bir destek için temel destek tutarı belirlenmiştir.

2025 yılı için belirlenen temel destek tutarları:

- Buzağı için 1.400 TL/baş,
- Malaklar için 2.800 TL/baş,
- Kuzu ve oğlaklar için 300 TL/baş,
- Arıcılık için üretici/yetiştirici örgütlerine üye üreticilere

  140 TL/kovan, üye olmayanlara 100 TL/kovan,
- İpekböceği için 1.100 TL/kg,
- Çiğ süt Ocak-Şubat-Mart ayları için 20 kr/L,
- Besilik erkek sığır (karkas) için 500 TL/baş,
- Tiftik üretimi için 160 TL/kg,
- Sürü Yöneticisi (çoban) İstihdamı Desteği 150 baş kuzu/oğlak üzerinden verilecek olup 81.000 TL'dir.

- ✓ Temel destek birim tutarları ve katsayılar her yıl yeniden belirlenmektedir.
- ✓ Yönlendirici ve verimlilik ilkelerini yerine getiren üretici ve yetiştiriciler ilave destekten yararlanmaktadır.
- ✓ Aile işletmelerine, kadın/genç yetiştiriciler ile birinci derece tarımsal amaçlı örgütlerin üyelerine/ortaklarına,
- ✓ Üretim planlaması kapsamında süt ve besi havzası olarak belirlenen illerde bulunan yetiştiricilere,
- ✓ Hastalıktan ari işletmelere,
- ✓ AB onaylı süt çiftliği sertifikasına sahip işletmelere,
- ✓ Suni tohumlama, soy kütüğü, sütünü kendi tankında soğutma, karkas ağırlığı gibi ölçütleri sağlayan yetiştiricilere, temel destekle birlikte ilave destekler verilmektedir.
- ✓ Küçükbaş destekleri kuzu ve oğlaklar için ödenmektedir.

Bakanlık kayıt sistemlerine kayıtlı olan, Cumhurbaşkanı Kararı ve Uygulama Esasları Tebliği'nde belirtilen koşulları yerine getiren çiftçilerimiz desteklerden yararlanmaktadır.

Tablo 5: 2025 Yılı Hayvancılık Desteklemeleri Birim Tutarları

Temel Hayvancılık Destekleri		Destekleme Türü	TL / Baş	
			Buzağı	Malak
Büyükbaş Hayvancılık Desteklemeleri (1-500 Baş)	Temel Destek	Temel Destek	1.400	2.800
	Aile İşletmesi	Yönlendirici Kriterler	1.400	2.800
	Genç veya Kadın Yetiştirici		980	1.960
	Planlı Üretim		700	1.400
	Birinci Derece Örgüt Üyesi		280	560
	Suni Tohumlama	Verimlilik Kriterleri	1.120	2.240
	Yerli Sperma		700	1.400
	Soy Kütüğü (A ve B Işletmeleri) ve Genomik		2.100	4.200
	Soy Kütüğü (C İşletmeleri)		1.120	2.240
	Ari İşletme (Dişi)		5.600	11.200
	Onaylı Süt İşletmesi (Dişi) İlave		840	1.680
Küçükbaş Hayvancılık Desteklemeleri	Kuzu ve Oğlak Temel Desteği	Temel Destek	300	
	Aile İşletmesi (Dişi Kuzu/Dişi-Erkek Oğlak)	Yönlendirici Kriterler	300	
	Genç veya Kadın Yetiştirici (Dişi Kuzu/Dişi-Erkek Oğlak)		210	
	Birinci Derece Örgüt Üyesi		60	
	Sürü Yöneticisi (150 baş kuzu/oğlak)	Verimlilik Kriterleri	81.000 (150*540)	
Arılı Kovan Desteği	Temel Destek (Üye / Üye Değil)	Temel Destek	140/100 TL/Adet	
	Genç veya Kadın Yetiştirici	Yönlendirici Kriterler	56/40 TL/Adet	
	Planlı Üretim		42/30 TL/Adet	
	Birinci Derece Örgüt Üyesi		28/ - TL/Adet	
İpek Böceği Desteği	Temel Destek	Temel Destek	1.100 TL/Kg	
	Genç veya Kadın Yetiştirici	Yönlendirici Kriterler	440 TL/Kg	

Ürün Geliştirme Destekleri			Destekleme Türü	(TL/Litre/Baş /Kg)
Çiğ Süt Desteği (Dönemler halinde Bakanlıkça belirlenir)	Temel Destek		Temel Destek	20 kr/L
	Aile İşletmesi		Yönlendirici Kriterler	6 kr/L
	Genç veya Kadın Yetiştirici			6 kr/L
	Planlı Üretim			8 kr/L
	1. Kriter (Kendi Tankında Soğutma)		Verimlilik Kriterleri	40 kr/L
	2. Kriter	Birinci Derece Örgüt üzerinden pazarlama		40 kr/L
		Diğer Örgütler Üzerinden Pazarlama		30 kr/L
	3. Kriter (Hastalıktan Ari)			60 kr/L
	Manda/Koyun Keçi			16 kr/L
Besilik Sığır (Karkas) Desteği (1-200 Baş)	Temel Destek (Manda ve Yerli Irklar En Az 200 Kg Karkas)		Temel Destek	500 TL/Baş
	Aile İşletmesi		Yönlendirici Kriterler	2.000 TL/Baş
	Genç veya Kadın Yetiştirici			150 TL/Baş
	Birinci Derece Örgüt Üyesi			100 TL/Baş
	1. Kriter (Sütçü ve Melezler En Az 270 Kg Karkas)		Verimlilik Kriterleri	300 TL/Baş
	2. Kriter (Kombine ve Melezler En Az 300 Kg Karkas)			400 TL/Baş
	3. Kriter (Etçi ve Melezler En Az 320 Kg Karkas)			500 TL/Baş
Tiftik Desteği	Temel Destek		Temel Destek	160 TL/Kg
	Genç veya Kadın Yetiştirici		Yönlendirici Kriterler	48 TL/Kg
	1. Kriter (Anamal Tiftiği)		Verimlilik Kriterleri	112 TL/Kg
	2. Kriter (Oğlak Tiftiği)			144 TL/Kg
	3. Kriter	Birinci Derece Örgüt Sözleşmeli Üretim		160 TL/Kg
		Diğer Sözleşmeli Üretim		144 TL/Kg

1.4.1.3. Su Ürünleri Destekleri

- Su ürünleri yetiştiriciliği kapsamında proje kapasitesi 50 ton/yıl ve altı olan, kapalı devre üretim yapan, üretici birliğine üye olan ve birinci derece tarımsal amaçlı örgüte üye olan işletmelere temel destek tutarına ilave teknik kriter desteği verilmektedir.

- İç sularda faaliyet gösteren balıkçı gemilerinin tamamı ile denizlerde faaliyet gösteren 12 metreden küçük boylardaki balıkçı gemilerine küçük ölçekli balıkçılık desteği verilmektedir.

- Küçük ölçekli balıkçılık desteği, balıkçı gemisi sahibi veya ortağı kadınlara %35 daha fazla ödenmektedir.

- İstilacı tür olan balon balığı avcılığı desteklenmektedir.

1.4.1.4. Hayvan Gen Kaynakları Desteği

- Hayvan genetik kaynaklarının yerinde korunması ve halk elinde ıslah projeleri desteklenmektedir.

1.4.2. Hazine Faiz Destekli Tarımsal Krediler

Üreticilerin finansman ihtiyacının uygun koşullarda karşılanmasına yönelik Ziraat Katılım Bankası A.Ş., T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerince kullandırılan hazine faiz/kâr payı destekli krediler; Tarımsal Üretim Planlamasını yönlendirmek ve teşvik etmek amacıyla yeniden düzenlenmiştir.

2024-2026 yıllarını kapsayan Ziraat Katılım Bankası A.Ş., T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerince tarımsal üretime dair Hazine Faiz/Kâr

Payı Destekli Yatırım ve İşletme Kredisi kullandırılmasına ilişkin 8038 ve 8039 sayılı Cumhurbaşkanı Kararlarında Üretim Planlamasını teşvik etmek için önemli avantajlar sağlanmıştır. Kredi/finansman kullandırılmalarında üretim planlaması kapsamında;

- Sütçü ve kombine sığır yetiştiriciliği, büyükbaş hayvan besiciliği, küçükbaş hayvancılık, kanatlı sektörü, su ürünleri sektörü, temel hayvansal üretim (300 bin TL üzeri),
- Yem bitkisi üretimi, meyve yetiştiriciliği ve bağcılık, temel bitkisel üretim (300 bin TL üzeri),
- Sözleşmeli üretim konularında belirlenen standart indirim oranlarına ilave olarak %20 oranında faiz/kâr payı desteği sağlanmaktadır.

Hazine Faiz Destekli Tarımsal Kredilerden yararlanılabilmesi için 2024/15 No.lu Tarımsal Üretime Dair Faiz/Kâr Payı Destekli Yatırım ve İşletme Kredisi/Finansmanı Kullandırılmasına İlişkin Uygulama Esasları Tebliği ile Tarımsal Üretimin Planlanması Kurulu tarafından belirlenen Üretim Planlaması ile ilgili koşulların yerine getirilmesi gerekmektedir.

1.4.3. Sözleşmeli Üretim

Tarımsal Üretim Planlamasının önemli araçlarından biri olan sözleşmeli üretimin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için yeni düzenlemeler uygulamaya konulmuştur.

Bu düzenlemelerle;

- Tip sözleşmeler ile uygulamada birliktelik sağlanması,
- Kayıt sistemi ile etkin izleme ve değerlendirme yapılması,

- Sigorta ile tarafların risklerinin en aza indirilmesi,
- Arabuluculuk sistemi ile anlaşmazlıkların hızlı ve etkin çözüme kavuşturulması amaçlanmıştır.

Bitkisel ürünler, hayvansal ürünler ve su ürünleri başlıklarında 13 adet tip sözleşme hazırlanmış ve Bakanlığın internet sitesinde yayımlanmıştır.

Tip sözleşmeler;

Bitkisel üretim kapsamında:

- Bireysel Bitkisel Üretim Tip Sözleşmesi
- Tarımsal Amaçlı Örgüt Bitkisel Üretim Tip Sözleşmesi
- Üretici Grubu Bitkisel Üretim Tip Sözleşmesi
- Bireysel Tohumculuk Tohumluk Tip Sözleşmesi
- Yetiştirici Grubu Tohumluk Tip Sözleşmesi

Hayvansal üretim kapsamında:

- Çiğ Süt Üretim Tip Sözleşmesi
- Tarımsal Amaçlı Örgüt Aracılığı ile Yapılan Çiğ Süt Üretim Sözleşmesi
- Gövde Karkas Et Üretim Tip Sözleşmesi
- Kasaplık Canlı Hayvan Üretim Tip Sözleşmesi
- Etlik Kanatlı Hayvan Üretim Tip Sözleşmesi
- Arı Ürünleri Üretim Tip Sözleşmesi
- Tiftik Üretim Tip Sözleşmesi

Su ürünleri üretimi kapsamında:

- Su Ürünleri Yetiştiriciliği Tip Sözleşmesi
- Su ürünleri Avcılığı Tip Sözleşmesi

Sözleşmeli Üretim ile Sağlanan Avantajlar

- Üreticilere hayvancılık ve bitkisel üretim konularında standart faiz/kâr payı indirimine ilave olarak %15 faiz/kâr payı indirimi,
- Sözleşmeli üretim yaptıran gerçek ve tüzel kişilere 200 milyon TL üst limite kadar, %50 - 70 aralığında hazine faiz/kâr payı destekli kredi/finansman,
- Sözleşmeli üretim kapsamında Tarım Sigortaları yaptıranlara %15'e varan poliçe prim indirimi,
- Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı (KKYDP) kapsamında ilave puan,
- Tarımsal Amaçlı Örgütlerin Derecelendirilmesi kapsamında ilave puan, imkânları sağlanmaktadır.

1.4.4. Kırsal Kalkınma ve Hibe Programları

- Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı ile Üretim Planlaması ölçütleri uyumlu hâle getirilmiştir.
- Su kısıtı olan illerde büyükbaş hayvan yetiştiriciliğinde yeni tesis yapımı, hibe desteği kapsamından çıkarılmıştır.
- Yatırımlarda Üretim Planlaması gelişim bölgelerine öncelik verilmiştir.

- Kadınlara, gençlere ve tarımsal amaçlı örgütlere pozitif ayrımcılık yapılmıştır.
- Organize tarım bölgelerindeki başvurulara öncelik verilmiştir.

1.4.5. Kayıtlılığın Artırılması

Tam ve güvenilir verinin sağlanması ve ÇKS'ye kayıtlılık oranının artırılması için e-Devlet ile başvuru süreç ve şartları kolaylaştırılmış ve fiilen üretim yapılan alanların *Taahhütname Belgesi* ile mülkiyetten bağımsız olarak kaydedilebilmesi imkânı getirilmiştir. Bu sayede mülkiyet ve miras sorunları nedeniyle kaydı yapılamayan alanların kayıt altına alınması mümkün hale gelmiştir.

ÇKS'de yapılan bu düzenlemeler ile kayıtlı alan ve çiftçi sayısında önemli ölçüde artış sağlanmıştır.

ÇKS'ye kayıtlı olmayan ama üretim yapılan alanlar da uzaktan algılama, CBS ve yerinde tespit yöntemi ile kayıt altına alınacaktır.

2026 üretim yılından geçerli olmak üzere mülkiyeti Hazineye ait tarım arazilerinin de *Taahhütname Belgesi* ile kayıt altına alınmasına imkân sağlanmıştır.

1.4.6. İşlenmeyen Arazilerin Kiraya Verilmesi

22 Ağustos 2024 tarihli "İşlenmeyen Tarım Arazilerinin Tarımsal Amaçlı Kiraya Verilmesine İlişkin Yönetmelik" hükümlerine göre 2024 ve 2025 üretim yıllarına ait işlenmeyen tarım arazileri tespit edilerek ilan süreçleri tamamlanmıştır. Kiralama teklifi gelen işlenmeyen tarım arazilerine ilişkin ilk kiralama 2025 yılı Ekim ayı içerisinde yapılmıştır.

Bu kapsamda mülkiyeti gerçek ve tüzel kişilere ait olan ve üst üste 2 yıl işlenmeyen tarım arazileri rayiç bedelden aşağı olmayacak ve kira bedeli maliklere ödenecek şekilde yıllık olarak kiralanacaktır.

1.4.7. Tarım Arazilerinin İzinlendirilmesi

Tarım arazilerinin tarım dışı kullanım talepleri 5403 sayılı Kanun hükümlerine göre yürütülmektedir. Bu kapsamda başta büyük ova statüsündeki alanlar olmak üzere arazi izinlendirmelerinde ve tarımsal yapı izinlerinde bu Kanunlara ek olarak Tarımsal Üretim Planlaması ölçütleri de uygulanmaktadır.

Ayrıca arazi kullanım planlaması kapsamında 1/25.000'lik haritalar hazırlanmış olup 1/5.000'lik haritalar için çalışmalar devam etmektedir.

1.4.8. Tarım Sayımı

Veriye dayalı bir planlama sürecinin işletilmesi ve politikaların belirlenmesi için tarımsal veri ekosisteminin iyileştirilmesi kapsamında tarım sayımı yapılmaktadır.

22 Eylül 2023 tarihinde Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ile Bakanlığımız arasında yapılan protokol kapsamında 2025 yılı Temmuz ayında başlatılan saha faaliyetleri devam etmektedir.

1.4.9. Tarımsal Amaçlı Örgütlerin Derecelendirilmesi

Derecelendirme çalışmalarıyla tarımsal amaçlı örgütlerin kurumsal yapılarının güçlendirilmesi ve etkinliklerinin artırılması amaçlanmaktadır. Objektif puanlama ölçütlerine göre 60 puan ve üzeri alan tarımsal amaçlı örgütlere Birinci Derece Tarımsal Örgüt Belgesi verilmektedir. Birinci derece tarımsal amaçlı örgütlere daha fazla destek verilecek, ilave faiz indirimli kredi sağlanacak ve projelerde pozitif ayrımcılık yapılacaktır. 2025 yılı için 145 tarımsal amaçlı örgüt, Birinci Derece Tarımsal Örgüt Belgesi almaya hak kazanmıştır.

1.4.10. Eğitim Yayım Faaliyetleri

Tarımsal Üretim Planlaması ile ilgili yapılan çalışmaların uygulamaya konması ve başarılı bir şekilde yürütülmesi için sürecin tüm paydaşlara ve çiftçilere doğru bir şekilde aktarılması oldukça önemlidir. Bu kapsamda Bakanlıkça;

- Paydaş ve çiftçi toplantıları düzenlenmesi,
- Görsel, basılı yayın ve medya içeriklerinin hazırlanması,
- Kapasite geliştirme faaliyetlerinin etkili bir şekilde yürütülmesi çalışmaları yapılmaktadır.

1.4.11. Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) ve Tarımsal Üretim Planlaması Teşvikleri

Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM), üreticilerimizi doğal afetler ve diğer oluşabilecek risklere karşı koruyarak tarımsal üretimde sürekliliği sağlamaktadır. Devlet, sigorta prim maliyetlerini düşürmek ve sigortalılığı yaygınlaştırmak için önemli destekler ve indirimler sunmaktadır.

Devlet Destekli Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM), üretici ve yetiştiricilerin prim maliyetlerini düşürmek için %50 ile %70 arasında değişen oranlarda Prim Desteği sağlamaktadır. 5363 sayılı Tarım Sigortaları Havuzu Kanunu kapsamında Tarım Sigortası yaptıran üretici ve yetiştiricilerimize, Devlet Prim Desteği' ne ek olarak:

Tüm Sigorta branşlarında:

- Tarımsal Üretim Planlaması kapsamında sigorta yaptıranlara poliçe primi üzerinden %10 oranında "Tarımsal Üretim Planlaması" indirimi,
- Sözleşmeli üretim kapsamında sigorta yaptıranlara poliçe primi üzerinden %10 - %15 arası "Sözleşmeli Üretim" indirimi,
- Su kısıtı olan yerlerde belirlenen kriterlere uygun üretim yapan üreticilerimize %10 oranında "Su Kısıtı Desteği" indirimi,
- Birinci Derece Tarımsal Örgüt Belgesi almaya hak kazanmış tarımsal amaçlı birlik ve kooperatiflere üye üreticilerimize %5 oranında üyelik indirimi,
- Sigorta yaptıranlara poliçe primi üzerinden; şehit ve gazi yakını ise %5 oranında "Şehit/Gazi Yakını İndirimi", %40 ve üzeri engelli olması halinde %5 oranında "Engelli Çiftçi İndirimi", yaşı 40 ve altında ise %5 oranında "Genç Çiftçi İndirimi", kadın çiftçilere %10 oranında "Kadın Çiftçi İndirimi",
- Prim tutarının peşin ödenmesi durumunda %5 oranında "Peşin Ödeme İndirimi",
- Don riskini azaltıcı sistemleri (rüzgâr pervanesi, sisleme veya yağmurlama sistemi) kullanan ürünler için tarife fiyatının %25 - %35'i oranlarında prim indirimi uygulanmaktadır.

Sigortanın kapsamını genişletmek ve üreticiyi daha fazla korumak amacıyla 2025 yılında yapılan yeni temel düzenlemeler:

- Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortasının adı Köy Bazlı Verim Sigortası olarak değiştirilmiş, Devlet destek oranı %60'tan %70'e çıkartılmış ve Yağlık Ayçiçeği Köy Bazlı Verim Sigortasında teminat kapsamına alınmıştır.
- Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortalarında Dar Kapsam-2 (20 ay ve üzeri dişi süt sığırları) tarifesinde Devlet desteği oranı %50'den %60'a çıkarılmıştır.
- Mantar ve ipek böceği teminat kapsamına alınmıştır.
- Gelir Koruma Sigortasında arpa teminat kapsamına alınmıştır.
- Patateste yeniden ekim/dikime neden olan fide yapraklanma dönemindeki don zararı teminat kapsamına alınmıştır.
- Seralara (5. risk kategorisinde olan) fırtına teminatı eklenmiştir.
- Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortalarında, Dar Kapsamlı-2 (20 ay ve üzeri dişi süt sığırlarının) tarifesinde, yavru atma teminatı eklenmiştir.
- Geyik zararı, Tarım Sigortaları kapsamına alınmıştır.

<u>2025 yılında TARSİM' de yapılan prim indirimlerine ilişkin düzenlemeler:</u>

- Tarımsal Üretim Planlamasına konu olan ürünlerde tüm sigorta branşlarında %10 prim indirimi yapılmıştır.
- Bitkisel Ürün, Köy Bazlı Verim ve Gelir Koruma Sigortalarında sözleşmeli üretim indirimi %15'e, diğer branşlarda %10'a yükseltilmiştir.
- Su kısıtı olan ürünlerde Bitkisel Ürün ve Gelir Koruma Sigortalarında %10 ilave prim indirimi,
- Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortalarında arilik indirimi arttırılarak Geniş Kapsamlı tarifelerde %10'dan %15'e yükseltilmiş ve Dar Kapsam-2 tarifesine

ise %15 arilik indirimi uygulanmaya başlanmıştır.

Sigortanın kapsamını genişletmek ve üreticiyi daha fazla korumak amacıyla 2026 yılında yapılan yeni temel düzenlemeler:

- Altıntop, limon, mandalina ve portakal ürünlerinde güneş yanıklığı zararı riski teminat kapsamına alınmıştır.
- Kayısı, şeftali, nektarin, erik, elma, armut, ayva, kiraz, vişne ürünlerinde, garanti edilen verim ile sınırlı olmak üzere kış donu zararı riski teminat başlangıç dönemi gözetilmeksizin teminat kapsamına alınmıştır.
- Sebzelerde yeniden ekim dikime neden olan don riskine bağlı teminat dönemi, isteğe bağlı olarak seçenekli hale getirildi.
- Don teminatında, muafiyet ve müşterek sigorta oranlarının seçilebildiği seçenekli tarifeler uygulamaya alındı.
- Köy Bazlı Verim Sigortası kapsamına buğday, arpa, çavdar, yulaf, tritikale, nohut, yeşil mercimek, kırmızı mercimek ve yağlık ayçiçeği'nin sertifikalı tohumlukları da teminat kapsamına dahil edilmiştir.
- Köy Bazlı Verim Sigortası; Tekirdağ ili ve ilçelerinde pilot proje olarak parsel bazında uygulanmaya başlayacaktır.
- Kayısı, şeftali, nektarin, erik, elma, armut, ayva, kiraz, vişne ürünlerinde, hastalık, zararlılar ile bakım-besleme koşulları hariç olmak üzere meydana gelen verim kayıpları belirlenen verime kadar yeni bir model olan "Temel Sigorta Paketi" ile teminat altına alınacaktır.
- Bitkisel ürünlerde "don" teminatının prim desteği % 70'e çıkarılmıştır.
- Kayısı, şeftali, nektarin, erik, elma, armut, ayva, kiraz, vişne ürünlerinde kış donu

zararı prim desteği % 70 olarak uygulanacaktır.

- Temel Sigorta Paketinde devlet prim desteği % 70 olarak uygulanacaktır.
- Gelir Koruma Sigortasında "Çavdar" ürünü teminat kapsamına alınmıştır.

Hedefimiz;

Tarım Sigortaları Havuzunun kapsamını ürün ve risk bazında sürekli genişleterek, mümkün olan en geniş sigorta güvencesini sağlamak ve sigortalılık oranını artırmaktır.

2. TARIMSAL ÜRETİM PLANLAMASI KARAR SÜRECİ

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

2.1. Üretim Planlaması Kapsam ve Yöntemi

Bitkisel üretim, hayvansal üretim ve su ürünleri üretimi konularında üç yıllık üretim sürecini kapsayan planlar her yıl güncellenerek hazırlanmaktadır. Planlama, işletme veya havza bazında gerçekleştirilmektedir. Ürün veya ürün grupları belirlenerek asgari ve azami miktarlar tespit edilmektedir.

81 ilde kurulan İl Planlama Kurulu tarafından hazırlanan üretim planları, Bakanlık merkez teşkilatında oluşturulan Planlama Kurulu tarafından incelenip nihai karar verilerek Bakan oluru ile uygulamaya alınmaktadır.

Bitkisel Üretim Planlaması havza bazında yapılmaktadır. Planlama kapsamına alınan ürünlerin hangi havzalarda üretileceği Kurul Kararı ile belirlenip Bakan onayı ve Cumhurbaşkanı Kararı ile ilan edilmektedir.

2.2. Kurul Kararları

Yönetmelik yayımlandıktan sonra alınan Kurul Kararları ve konuları aşağıda yer almaktadır:

- 28/09/2023 tarihli 2023/1 No.lu Tarımsal Üretimin Planlanması Kurulu Kararı – Bitkisel Üretim Planlaması
- 24/04/2024 tarihli 2024/1 No.lu Tarımsal Üretimin Planlanması Kurulu Kararı – 2024-2026 Hayvansal Üretim Planlaması
- 24/04/2024 tarihli 2024/2 No.lu Tarımsal Üretimin Planlanması Kurulu Kararı – 2024-2026 Su Ürünleri Üretim Planlaması
- 26/07/2024 tarihli 2024/3 No.lu Tarımsal Üretimin Planlanması Kurulu Kararı – 2025-2027 Bitkisel Üretim Planlaması

- 24/12/2024 tarihli 2024/4 No.lu Tarımsal Üretimin Planlanması Kurulu Kararı – Bitkisel Üretim Planlaması
- 10/04/2025 tarihli 2025/1 No.lu Tarımsal Üretimin Planlanması Kurulu Kararı – Bitkisel Üretim Planlaması
- 12/06/2025 tarihli 2025/2 No.lu Tarımsal Üretimin Planlanması Kurulu Kararı – 2025-2027 Hayvansal Üretim Planlaması
- 12/06/2025 tarihli 2025/3 No.lu Tarımsal Üretimin Planlanması Kurulu Kararı – 2025-2027 Su Ürünleri Üretim Planlaması
- 19/08/2025 tarihli 2025/4 No.lu Tarımsal Üretimin Planlanması Kurulu Kararı – 2026-2028 Bitkisel Üretim Planlaması

2.3. Planlama Kararları

2.3.1. Bitkisel Üretim

2025-2027 üretim yıllarında uygulanacak Bitkisel Üretim Planlaması, 26/07/2024 tarihinde alınan Kurul Kararı ile 01/09/2024 tarihinde uygulamaya konulmuştur.

2026-2028 üretim yıllarında uygulanacak Bitkisel Üretim Planlaması, 19/08/2025 tarihinde alınan Kurul Kararı ile 01/09/2025 tarihinde uygulamaya konulmuştur.

Bitkisel üretim kapsamında alınan Kurul Kararları;

- Yeni meyve bahçesi tesisi kuralları,
- Havza ve havza ürün desenleri,
- Havzalarda uygulanacak münavebe uygulama esasları,

- Su kısıtı olan havzalarda uygulanacak ilave uygulamalar,
- Planlama kapsamına alınan ürünlerin ülke bazında asgari ve azami üretim miktarlarının belirlenmesi gibi konuları içermektedir.

Bu kapsamda alınan Kurul Kararları ve uygulanacak ölçütlere aşağıda yer verilmiştir:

- 28/09/2023 tarihli 2023/1 No.lu Karar kapsamında 1 Ocak 2024 tarihinden itibaren ormandan tahsis edilen ağaçlandırma alanları ile 5403 sayılı Kanun'da belirtilen dikili tarım arazilerinde asgari tarımsal arazi büyüklüğü altında kalan alanlar hariç olmak üzere eğimi %6'nın altında olan arazilerde yeni meyve bahçesi tesisine izin verilmeyecektir. Ayrıca 5403 sayılı Kanunda belirtilen büyük ova koruma alanlarında asgari tarımsal arazi büyüklüğü aranmaksızın eğimi yüzde altının altında olan arazilerde yeni meyve bahçesi tesisine izin verilmeyecektir.
- Planlama kapsamında havzalar ve bu havzalarda üretilecek olan 13 ürün ve 1 ürün grubu belirlenmiştir. Bu ürünler; buğday, arpa, mısır(dane), nohut, fasulye (kuru), mercimek, ayçiçeği (yağlık), pamuk, soya, aspir, kolza (kanola), patates, soğan (kuru) ve yem bitkilerinden oluşmaktadır.
- 2025 üretim yılı Havza Ürün Deseni Listesi 8859 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile 29 Ağustos 2024 tarihinde, 2026 üretim yılı Havza Ürün Deseni Listesi 10394 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile 14 Eylül 2025 tarihinde ilan edilmiştir.
- Planlama kapsamına alınan ürünler, Cumhurbaşkanı Kararı ile ilan edilen havza ürün deseninde yer alıyorsa bunların üretimine izin verilecek, yer almıyorsa üretimine izin verilmeyecektir.

- Planlama kapsamına alınmayan ürünler (yeni tesis edilecek meyve bahçeleri hariç olmak üzere) izinlendirme işlemine tabi tutulmayacaktır.

Bitkisel Üretim Münavebe Kuralları

- Tarımsal yer altı su kısıtı olmayan havzalarda 2024 üretim yılı ÇKS'de kayıtlı son üründen başlamak üzere sulu ve kuru tarım arazilerinde aynı ürünün art arda iki defa ekimine izin verilmesine,

- Tarımsal yer altı su kısıtı olan;

Aksaray: Eskil, Gülağaç, Güzelyurt, Merkez, Sultanhanı

Ankara: Bala, Haymana, Gölbaşı, Şereflikoçhisar

Eskişehir: Alpu, Beylikova, Çifteler, Mahmudiye, Mihalıççık, Sivrihisar

Hatay: Kumlu, Reyhanlı

Karaman: Ayrancı, Kâzımkarabekir, Merkez

Kırşehir: Boztepe, Mucur

Konya: Akören, Akşehir, Altınekin, Cihanbeyli, Çumra, Derbent, Doğanhisar, Emirgazi, Ereğli, Güneysınır, Halkapınar, Kadınhanı, Karapınar, Karatay, Kulu, Meram, Sarayönü, Selçuklu, Tuzlukçu

Mardin: Artuklu, Derik, Kızıltepe

Nevşehir: Acıgöl, Derinkuyu, Gülşehir

Niğde: Altunhisar, Bor, Çiftlik, Merkez

Şanlıurfa: Viranşehir

havzalarında 2024 üretim yılı ÇKS'de kayıtlı son üründen başlamak üzere;

- Kuru tarım arazilerinde aynı ürünün art arda en fazla iki defa ekimine izin verilmesine,
- Sulu tarım arazilerinde dörtlü münavebe uygulanmasına; bu kapsamda

mısır(dane/silaj), patates, şeker pancarı, domates, havuç ürünlerinin dört üretim yılında art arda gelmemek şartıyla en fazla iki defa ekimine izin verilmesine,

karar verilmiştir.

2.3.2. Hayvansal Üretim

2024-2026 yıllarını kapsayan Hayvansal Üretim Planlaması; 24 Nisan 2024 tarihinde alınan Kurul Kararı ile kabul edilerek 1 Ocak 2024 tarihinden itibaren resmî olarak uygulamaya konulmuştur. 2025-2027 yıllarını kapsayan Hayvansal Üretimin Planlanması ise 12 Haziran 2025 tarihinde alınan Kurul Kararı ile kabul edilerek 1 Ocak 2025 tarihinden itibaren resmî olarak uygulamaya konulmuştur. Kabul edilen karara göre kırmızı et, çiğ süt, beyaz et ve yumurta Üretim Planlaması kapsamına alınmıştır.

Büyükbaş Hayvancılık:

Su kısıtı olan il/ilçelerde;

- Yeni büyükbaş hayvancılık işletmelerinin açılmasına izin verilmeyecektir.
- Mevcut büyükbaş işletmeler herhangi bir kısıta uğramadan üretime devam edecektir.
- Atıl durumda olan işletmelerin fiilen bulunduğu yerde kalmak şartı ile aktif hâle geçmesi durumunda üretim izni verilecektir.
- Mevcut işletmelerin devir işlemleri devam edecektir.
- Mevcut büyükbaş işletmelerinin fiili boş kapasitelerinin kapasite raporuna göre artırılmasına izin verilecektir.
- 01/01/2024 tarihinden önce Tarım ve Orman Bakanlığı uygun görüşü

alınmış/ruhsat alınmış, organize hayvancılık bölgesi çalışmalarına başlanmış, kamu kurum ve kuruluşlarınca hayvancılık işletmesi kuruluşu için tahsis edilmiş araziler vb. durumda olan büyükbaş hayvancılık işletmelerinin Bakanlık Kayıt Sistemi'ne yeni işletme kayıtlarının açılmasına izin verilecektir.

- Süt ve besi planlama bölgesi kapsamındaki iller dışında kalan büyük ovalarda, yeni büyükbaş hayvancılık işletmelerinin kurulmasına izin verilmeyecektir.

Planlama bölgesi illeri ve diğer illerde;

Planlama bölgesi illeri ve diğer illerde Bakanlık kayıt sistemi olan Hayvan Bilgi Sistemine (HBS) yeni işletme kayıtlarının yapılmasına devam edilecek, planlama bölgesi illeri desteklemelerde ve kredilendirmelerde önceliklendirilecektir.

Tablo 6: Hayvansal Üretimde Planlama Ürünleri ve Bölgeleri

Faaliyet	Planlama Bölgeleri
Süt Hayvancılığı	Amasya, Bingöl, Bitlis, Çorum, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Muş, Tokat, Tunceli
Besi Hayvancılığı	Ağrı, Ardahan, Artvin, Bayburt, Bingöl, Bitlis, Elâzığ, Erzincan, Erzurum, Gümüşhane, Hakkâri, Iğdır, Kars, Malatya, Muş, Sivas, Şırnak, Tunceli, Van
Kanatlı Eti Üretimi	Adana, Adıyaman, Amasya, Bingöl, Çorum, Elâzığ, Gaziantep, Giresun, Hatay, Kilis, Kahramanmaraş, Malatya, Ordu, Osmaniye, Samsun, Sinop, Tokat

Küçükbaş Hayvancılık:

Tüm ülke planlı üretim bölgesi olarak belirlenecek ve yeni yatırımlar desteklenecektir.

Kanatlı Yetiştiriciliği:

Broiler Yetiştiriciliği:

- Planlama bölgesi illerinde yeni işletme kurulumları ile eski işletmelerin modernizasyonuna hibe ve teşvik verilecektir.
- Diğer illerde işletme kurulumlarına devam edilecektir.

Yumurtacı Tavuk Yetiştiriciliği:

81 ilde yumurtacı tavuk işletme kurulumlarına devam edilecektir. Yumurtacı tavuk yetiştiriciliğinde planlama bölgesi illeri bulunmamaktadır.

Zatî İhtiyaçlar:

Ailelerin zatî ihtiyaçlarının karşılanmasında tüm illerde geçerli olmak üzere;

- Büyükbaş hayvancılıkta 5 başa (5 baş dâhil),
- Küçükbaş hayvancılıkta 25 başa (25 baş dâhil),
- Kanatlı hayvancılığında ise 250 adede (250 adet dâhil)

kadar ölçekteki hayvancılık işletmelerinin Üretim Planlaması kapsamı dışında tutulmasına karar verilmiştir.

- Kırsalda bereket hayvancılığa destek projesi kapsamındaki hak sahiplerine yapılacak kredilendirme faaliyetleri için; tüm iller planlı üretim bölgesi olarak belirlenmiştir.

2.3.3. Su Ürünleri Üretimi

- 2025-2027 yıllarını kapsayan Su Ürünleri Üretiminin Planlaması, 12 Haziran 2025 tarihinde alınan Kurul Kararı ile kabul edilerek 1 Ocak 2025 tarihinde resmî olarak uygulamaya konulmuştur.

- Avcılık ve yetiştiricilik alanlarında Üretim Planlaması yapılarak avcılıkta azami miktarlar, yetiştiricilikte ise Akdeniz midyesi için azami üretim miktarı diğer yetiştiricilik türlerinde asgari-azami üretim miktarları belirlenmiştir.

Avcılık Planlaması;

- Hamsi, mavi yüzgeçli orkinos, beyaz kum midyesi, deniz patlıcanı, yılan balığı, inci kefali, tıbbi sülük, kalkan, kılıç, tulina (uzun kanat orkinos) ve kerevit avcılığı planlama kapsamına alınmıştır.

Tablo 7: Planlama Kapsamındaki Türlerin Avcılık Sezonları ve Miktarları

Planlamaya Esas Avcılık Deniz Ürünü	Bölge	Avlanılacak Maksimum Miktar (Ton)	2025-2026 Yılı Planlama Uygulama Tarihi
Hamsi	Karadeniz, Marmara, Ege Denizi ve Akdeniz	400.000	1 Eylül 2025 - 14 Nisan 2026
Beyaz Kum Midyesi	Batı Karadeniz	30.000	1 Eylül 2025 - 14 Nisan 2026
Deniz Patlıcanı	Ege Denizi	2.500	1 Kasım 2025 - 30 Nisan 2026
Yılan Balığı	Ege ve Akdeniz Bölgesi	290	1 Ekim 2025 - 31 Mart 2026
İnci Kefali	Van Gölü	10.000	16 Temmuz 2025 - 4 Nisan 2026
Tıbbi Sülük	Tüm İç Sular	2,5	1 Eylül 2025 - 14 Mart 2026
Mavi Yüzgeçli Orkinos	Akdeniz	2.600	15 Mayıs - 30 Haziran 2026
Kalkan	Karadeniz ve Marmara Denizi	529	16 Haziran 2025 - 14 Nisan 2026
Kılıç	Akdeniz ve Ege Denizi	379	1 Aralık 2025 - 14 Şubat 2026 16 Mart 2026 - 30 Eylül 2026
Tulina (Uzun Kanat Orkinos)	Akdeniz ve Ege Denizi	225	1 Aralık 2025 - 14 Şubat 2026 16 Mart 2026 - 30 Eylül 2026
Kerevit	Tüm İç Sular	1.500	16 Haziran 2026 -14 Kasım 2026

Yetiştiricilik Planlaması;

- Üretim süreci, o yıla ait 1 Ocak - 31 Aralık tarihleri arasında gerçekleşen üretim faaliyetini kapsar.

- Planlama kapsamına levrek, alabalık, çipura, Türk somonu, Akdeniz midyesi alınmıştır.

- Su ürünlerinde;

– Adana, Adıyaman, Afyonkarahisar, Amasya, Ankara, Antalya, Ardahan, Artvin, Aydın, Balıkesir, Bartın, Batman, Bayburt, Bilecik, Bingöl, Bitlis, Bolu, Burdur, Bursa, Çanakkale, Çankırı, Çorum, Denizli, Diyarbakır, Düzce, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Giresun, Gümüşhane, Hakkari, Hatay, Iğdır, Isparta, İzmir, Kahramanmaraş, Karaman, Kars, Kastamonu, Kayseri, Kırklareli, Kırşehir, Kocaeli, Konya, Kütahya, Malatya, Manisa, Mardin, Mersin, Muğla, Muş, Niğde, Ordu, Osmaniye, Rize, Sakarya, Samsun, Siirt, Sinop, Sivas, Şanlıurfa, Şırnak, Tokat, Trabzon, Tunceli, Uşak, Van ve Yozgat'ta alabalık yetiştiriciliği,

– Adana, Antalya, Aydın, Hatay, İzmir, Mersin ve Muğla'da çipura yetiştiriciliği,

– Adana, Antalya, Aydın, Hatay, İzmir, Mersin, Muğla, Ordu, Rize, Samsun ve Trabzon'da levrek yetiştiriciliği,

– Artvin, Giresun, Ordu, Samsun, Sinop, Trabzon ve Rize'de Türk somonu yetiştiriciliği,

– Balıkesir, Bursa, Çanakkale, İzmir, Muğla, Sinop ve Yalova'da Akdeniz midyesi yetiştiriciliği planlama kapsamına alınmıştır.

3. TARIMSAL ÜRETİM PLANLAMASI UYGULAMA SÜRECİ

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

3.1. Bitkisel Üretim Planlaması Uygulama Süreci

3.1.1. Bitkisel Üretim İzinlerinin Alınması

İzinlendirme işlemleri ÇKS başvurularıyla birlikte yapılacaktır. Bu kapsamda;

- Planlama kapsamına alınan ürünlerin havza ürün desenine uygunluğu, 2024 üretim yılındaki parselde yer alan ürün dikkate alınarak münavebe uygulama esaslarına uygunluğu ve yeni meyve bahçesi tesisleri için %6 eğim şartına uygunluğu kontrol edilecektir.

- Farklı havzalarda (il/ilçede) arazisi bulunan çiftçilerin ÇKS başvuruları her havza için belirtilen şartlara göre ayrı ayrı değerlendirilecektir.

- Tarımsal Üretimin Planlanmasına aykırı üretim yapan çiftçilere, ÇKS Yönetmelik ekinde yer alan EK-8 Planlı Üretim Bildirim Formu düzenlenerek çiftçiye tebligat yapılacaktır.

- ÇKS başvurularının e-Devlet üzerinden yapılması hâlinde Üretim Planlaması kontrolleri sistem tarafından yapılacaktır.

- Planlama kapsamında havza bazında belirlenen ürünlerin havzası dışında üretilmesine izin verilmeyecektir.

- Eğimi %6'nın altında olan arazilerde yeni meyve bahçesi tesisine 1 Ocak 2024 tarihinden itibaren izin verilmeyecektir. Ancak Tarımsal Üretimin Planlanması Hakkında Yönetmelik'in 13. maddesinin üçüncü fıkrası a ve b bentlerinde belirtilen durumlar için yeni bahçe tesisine İl Planlama Kurulunun teklifi, Bakanlık Planlama Kurulunun onayı ile izin verilebilecek, %6 eğim şartına bakılmayacaktır. Buna karşın 5403 sayılı Kanun kapsamında belirtilen Büyük Ova Koruma Alanlarında, asgari tarımsal arazi büyüklüğü aranmaksızın

eğimi %6'nın altında olan arazilerde yeni meyve bahçesi tesisine izin verilmez. Yönetmeliğin 13. maddesinin dördüncü fıkrasında "Yeni bahçe tesisi kurma koşullarını sağlaması hâlinde, TÜİK kayıtlarında son yıla ait yeterlilik oranı %150 ve üzeri olan ürünler için Kurul'un aksine bir kararı olmadığı müddetçe bahçe tesisine izin verilmeyecektir. Kurul, bu maddenin 3. fıkrasında belirtilen şartlar ve ihracat durumunu da değerlendirerek ürün veya ürün grupları ile havza veya işletme bazında yeni bahçe tesisine izin verebilecektir. TÜİK tarafından elma, greyfurt, mandarin, kayısı ve incirde son yıla ait yeterlilik oranları %150 ve üzeri olarak ilan edilmiştir.

Bu kapsamda yeni bahçe tesisi kurma koşullarına haiz olması hâlinde;

- Elma, incir ve kayısıda iç ve dış pazar ihtiyacının karşılanması ve döviz girdisi sağlanması amacıyla yeni bahçe tesisine ve mevcut bahçelerin sökülerek aynı türle yeniden tesisine izin verilmesine,

- Greyfurtta iç pazar ihtiyacının karşılanması amacıyla yeni bahçe tesisine ve mevcut bahçelerin sökülerek aynı türle yeniden tesisine izin verilmesine,

- Mandarinde geç dönem olgunlaşan çeşitler hariç olmak üzere, yeni bahçe tesisi veya mevcut bahçelerin sökülerek yeniden tesisine izin verilmesine karar verilmiştir.

- Kamu kurum ve kuruluşları ile bağlı ortakları, belediyeler ve il özel idareleri bitkisel üretime yönelik proje veya uygulamalarında Tarımsal Üretimin Planlanması Hakkında Yönetmelik hükümlerine tabidir.

3.1.2. Bitkisel Üretim Planlamasında Kontrol İşlemi

- ÇKS başvuruları alındıktan sonra çiftçi beyanlarının doğruluğu kontrol edilecektir.
- Kontroller parsel bazında CBS, uzaktan algılama veya yerinde kontrollerle yapılacaktır.
- Tarımsal Üretimin Planlanmasına aykırı üretim tespit edildiğinde Tarımsal Üretimin Planlanması Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre işlem yapılacaktır.

3.2. Hayvansal Üretim Planlaması Uygulama Süreci

3.2.1. Hayvansal Üretim İzinlerinin Alınması

Hayvansal üretimde planlama kapsamına alınan üretim faaliyetleri için her bir faaliyet kendi kayıt sistemine kayıt edilirken izinlendirme işlemi yapılacaktır.

Büyükbaş Hayvancılık:

Tarımsal yer altı su kısıtı olan il/ilçelerde;

- Yeni büyükbaş işletme kurulumuna izin verilmeyecektir.
- Atıl durumda olan büyükbaş işletmelerin fiilen bulunduğu yerde kalmak şartı ile aktifleştirilmesi durumunda üretim izni verilecektir.
- Mevcut büyükbaş işletmeler herhangi bir kısıta uğramadan üretime devam edecek ve işletmelerde fiili olarak boş bulunan kapasiteye göre yeni hayvan girişine izin verilecektir. Tarımsal yer altı su kısıtı olmayan il/ilçelerde; üretim izinlerinin verilmesine ve Hayvan Bilgi Sistemi'ne yeni işletme kayıtlarının yapılmasına devam edilecektir.

- 01/01/2024 tarihinden önce Tarım ve Orman Bakanlığı uygun görüşü alınmış/ruhsat alınmış, organize hayvancılık bölgesi çalışmalarına başlanmış, kamu kurum ve kuruluşlarınca hayvancılık işletmesi kuruluşu için tahsis edilmiş araziler vb. durumda olan büyükbaş hayvancılık işletmelerinin Bakanlık Kayıt Sistemine yeni işletme kayıtlarının açılmasına izin verilecektir.

- Süt ve besi planlaması bölgesi illeri dışındaki büyük ovalarda yeni büyükbaş hayvancılık işletmelerinin açılmasına izin verilmeyecektir.

Küçükbaş Hayvancılık:

Tüm iller planlı üretim bölgesi olarak belirlenmiştir. Küçükbaş hayvancılık yapmak isteyen üreticilerin hepsine üretim izinleri verilecektir.

Kanatlı Yetiştiriciliği:

Broiler Yetiştiriciliği:

- Planlı üretim bölgesi olarak belirlenen Adana, Adıyaman, Amasya, Bingöl, Çorum, Elâzığ, Gaziantep, Giresun, Hatay, Kilis, Kahramanmaraş, Malatya, Ordu, Osmaniye, Samsun, Sinop ve Tokat'ta üretim izinlerinin verilmesi önceliklendirilecektir.

- Diğer illerde üretim izinlerinin verilmesine ve Hayvan Bilgi Sistemi'ne yeni işletme kayıtlarının yapılmasına devam edilecektir.

Yumurtacı Tavuk Yetiştiriciliği:

81 ilde yumurtacı tavuk işletmelerine yönelik üretim izinlerinin verilmesine devam edilecektir.

Zatî İhtiyaç:

- Büyükbaş hayvancılıkta 5 başa (5 baş dâhil),
- Küçükbaş hayvancılıkta 25 başa (25 baş dâhil),
- Kanatlı yetiştiriciliğinde ise 250 adede (250 adet dâhil)

kadar ölçeğe sahip olan hayvancılık işletmeleri Üretim Planlaması kapsamı dışında tutulacaktır.

- Kırsalda bereket hayvancılığa destek projesi kapsamındaki hak sahiplerine yapılacak kredilendirme faaliyetleri için; tüm iller planlı üretim bölgesi olarak belirlenecektir.
- Uygun olmayan başvurulara izin verilmeyecek olup bunun tespiti hâlinde Tarımsal Üretimin Planlanması Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre işlem yapılacaktır.
- Üretim izni 15 gün içinde İl/İlçe Müdürlüğü tarafından değerlendirilerek ilgililere bildirilecektir.
- Hayvancılık işletmeleri İl/İlçe Müdürlüklerince programlı aşı çalışmaları dönemlerinde denetlenecektir.
- İl/İlçe Müdürlüğü, Yönetmelik hükümlerine aykırı faaliyette bulunduğu tespit edilen üreticilere uygulanacak gerekli işlemlerin yapılmasını sağlayacak ve idari yaptırımlara esas hesaplamaları yapacaktır.

3.3. Su Ürünleri Üretim Planlaması Uygulama Süreci

3.3.1. Su Ürünleri Üretim İzinlerinin Alınması

Su ürünleri üretimi planlaması avcılık ve yetiştiricilik olmak üzere iki ayrı başlıkta yapılmaktadır. Planlama kapsamına alınan türler ve bu türlerin avcılığına veya yetiştiriciliğine ilişkin izinler kendi başlıkları altındaki mevzuatlara göre yapılmaktadır.

- Yeni kurulacak olan yetiştiricilik işletmeleri ile mevcut işletmelerdeki proje değişiklikleri için yapılan üretim izni başvuruları 29/6/2004 tarihli ve 25507 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Su Ürünleri Yetiştiriciliği Yönetmeliği kapsamında yürütülmektedir.

- Balıkçı gemisi yetkilileri tarafından yapılacak üretim izni başvuruları 10/3/1995 tarihli ve 22223 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Su Ürünleri Yönetmeliği kapsamında yürütülmektedir.

- Üretim Planlaması uygulanan tesisler, Üretim Planlamasını hazırlayarak İl/İlçe Müdürlüğüne dilekçeyle başvuracaklardır. İl/İlçe Müdürlüğü tarafından talepler değerlendirilerek 15 gün içinde karara bağlanacak ve ilgiliye bildirilecektir.

- Balıkçı ve balıkçı gemileri ile yetiştiricilik tesislerinin Üretim Planlaması kapsamındaki faaliyetleri; İl/İlçe Müdürlüklerince, Bakanlıkça belirlenen kayıt sistemleri ile kontrol edilecektir.

- Avcılık ve yetiştiricilik faaliyetlerine yönelik yapılacak rutin kontrol ve de- netim faaliyetlerinde, Üretim Planlaması kapsamındaki hususlar da ayrıca denetlenecektir.

4. YAPTIRIMLAR

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

Tarımsal Üretimin Planlanması kapsamında Bakanlığın belirlediği kurallara uymayan çiftçilere aşağıdaki yaptırımlar uygulanacaktır:

- Bakanlıkça belirlenen ürün veya ürün gruplarında planlamaya uymadığı tespit edilen çiftçiler, İl/İlçe Müdürlükleri tarafından 12 ay içinde planlamaya uygun üretim yapmaları konusunda yazılı olarak (Çiftçi Kayıt Sistemi Yönetmeği ekinde bulunan Planlı Üretim Bildirim Formu -Ek 8 - ile) uyarılacaktır.

- Bakanlık tarafından yazılı olarak uyarılan ancak uyarı tarihinden itibaren 12 ay içerisinde bu maddeye uygun faaliyette bulunmayanlar, uyarı tarihinden itibaren beş yıl süreyle hiçbir destekleme programından yararlandırılmazlar. Bu kararla ilgili gerekli bilgi ve belgeler İl/İlçe Müdürlüğü tarafından düzenlenerek mahallî mülki amire sunulacaktır.

- Yazılı olarak uyarılan, 5 yıl süreyle destekleme programından yararlanamaz kararı verilen ancak bir sonraki takvim yılında da planlamaya aykırı faaliyetine devam eden çiftçilere, üretimini yaptığı ürün veya ürün grubuna göre elde edeceği yıllık brüt hasılasının %1'inden %5'ine kadar idari para cezası uygulanacaktır. İl/İlçe Müdürlüğü tarafından idari para cezası uygulanması için gerekli bilgi ve belgeler düzenlenerek mahallî mülki amire sunulacaktır.

- Eğer söz konusu üretim faaliyeti çok yıllık ise yazılı uyarı ve destekleme programından yararlandırılmama işlemleri tesis edilmesine rağmen çiftçi bu üretimine devam ediyorsa aykırı faaliyette bulunduğu tespit edilen her yıl için bu faaliyetten elde edeceği yıllık brüt hasılasının %1'inden 5'ine kadar idari para cezası uygulanacaktır.

- 5488 sayılı Tarım Kanunu kapsamındaki idari yaptırımlar, kabahate konu ürünün yetiştirildiği işletmenin bulunduğu mahallî mülki amir tarafından uygulanacaktır.

- İdari para cezası tutarının hesaplanmasında çiftçinin üretim yaptığı ürün veya ürün grubuna ait TÜİK tarafından yayımlanan il geneline ait o yılın ortalama verimi ile üretici satış fiyatı dikkate alınarak brüt hâsıla hesaplanacaktır. TÜİK tarafından verim ve fiyatı yayımlanmayan ürünlerin verim miktarı ile üretici satış fiyatı İl Müdürlüğü tarafından havza bazında belirlenecektir.

5. TARIMSAL ÜRETİM PLANLAMASI İLE İLGİLİ MEVZUAT

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

No	Kanun ve Yönetmelik
1	5488 sayılı Tarım Kanunu (5 Nisan 2023 tarihli değişiklik)
2	5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu (5 Nisan 2023 tarihli değişiklik)
3	10 Mart 1995 tarihinde yayımlanan Su Ürünleri Yönetmeliği (22223 sayılı Resmî Gazete)
4	29 Haziran 2004 tarihinde yayımlanan Su Ürünleri Yetiştiriciliği Yönetmeliği (25507 sayılı Resmî Gazete)
5	14 Eylül 2023 tarihinde yayımlanan Tarımsal Üretimin Planlanması Hakkında Yönetmelik (32309 sayılı Resmî Gazete)
6	15 Eylül 2023 tarihinde yayımlanan Sözleşmeli Üretimin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik (32310 sayılı Resmî Gazete)
7	28 Kasım 2023 tarihinde yayımlanan Tarımsal Amaçlı Örgütlerin Derecelendirilmesine İlişkin Yönetmelik (32383 sayılı Resmî Gazete)
8	22 Ağustos 2024 tarihinde yayımlanan İşlenmeyen Tarım Arazilerinin Tarımsal Amaçlı Kiraya Verilmesine İlişkin Yönetmelik (32640 sayılı Resmî Gazete)
	Yönetmelik Değişikliği
9	18 Kasım 2023 tarihinde yayımlanan Çiftçi Kayıt Sistemi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (32373 sayılı Resmî Gazete)
10	29 Ağustos 2024 tarihinde yayımlanan Çiftçi Kayıt Sistemi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (32647 sayılı Resmî Gazete)

11	02 Temmuz 2025 tarihinde yayımlanan Tarımsal Üretimin Planlanması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (32944 Sayılı Resmî Gazete)
12	31 Ağustos 2025 tarihinde yayımlanan Çiftçi Kayıt Sistemi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (33003 sayılı Resmî Gazete)
13	09 Aralık 2025 tarihinde yayımlanan Sözleşmeli Üretimin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (33102 sayılı Resmî Gazete)
	Cumhurbaşkanı Kararı ve Tebliğ
14	29 Aralık 2023 tarihli 8038 sayılı Ziraat Katılım Bankası A.Ş. Tarafından Tarımsal Üretime Dair Hazine Kâr Payı Destekli Yatırım ve İşletme Finansmanı Kullandırılmasına İlişkin Karar (30 Aralık 2023 tarih 32415 sayılı Resmî Gazete)
15	29 Aralık 2023 tarihli 8039 sayılı T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerince Tarımsal Üretime Dair Hazine Faiz Destekli Yatırım ve İşletme Kredisi Kullandırılmasına İlişkin Karar (30 Aralık 2023 tarih 32415 sayılı Resmi Gazete)
16	1 Mayıs 2024 tarihli Tarımsal Üretime Dair Faiz/Kâr Payı Destekli Yatırım ve İşletme Kredisi/Finansmanı Kullandırılmasına İlişkin Uygulama Esasları Tebliği (Tebliğ No: 2024/15) (32533 sayılı Resmî Gazete)
17	26 Temmuz 2024 tarihli 8760 sayılı 2024-2026 Yıllarında Yapılacak Hayvancılık Desteklemelerine İlişkin Karar (32613 sayılı Resmî Gazete)
18	29 Ağustos 2024 tarihli 8859 sayılı 2025-2027 Yıllarında Yapılacak Bitkisel Üretime Yönelik Desteklemeler ile Diğer Bazı Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karar (32647 sayılı Resmî Gazete)

19	14 Eylül 2025 tarihli 10394 sayılı 2025-2027 Yıllarında Yapılacak Bitkisel Üretime Yönelik Desteklemeler ile Diğer Bazı Tarımsal Desteklemelere İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar (33017 sayılı Resmî Gazete)
20	14 Eylül 2025 tarihli 10395 sayılı 2024-2026 Yıllarında Yapılacak Hayvancılık Desteklemelerine İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanı Kararı (33017 sayılı Resmî Gazete)
21	04 Kasım 2025 tarihli Hayvancılık Desteklemeleri Uygulama Tebliği (Tebliğ No: 2024/23)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2025/30) (33067 sayılı Resmî Gazete)
22	30 Aralık 2025 tarihli 2025-2027 Yıllarında Yapılacak Bitkisel Üretime Yönelik Desteklemeler İle Diğer Bazı Tarımsal Desteklemelere Ödeme Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2024/39)'De Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2025/42) (33123 sayılı Resmî Gazete)
23	31 Aralık 2025 tarihli 10800 sayılı Tarım Sigortaları Havuzu Tarafından 2025 Yılında Kapsama Alınacak Riskler, Ürünler Ve Bölgeler İle Prim Desteği Oranlarına İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar (31.12.2025 Sayısı: 33124 (5. Mükerrer))
24	31 Aralık 2025 Tarihli 10801 Sayılı Tarım Sigortaları Havuzu Tarafından 2026 Yılında Kapsama Alınacak Riskler, Ürünler Ve Bölgeler İle Prim Desteği Oranlarına İlişkin Karar (31.12.2025 Sayısı: 33124 (5. Mükerrer))
25	31 Aralık 2025 tarihli 10802 sayılı Kırsal Kalkınma Desteklerine İlişkin Karar (33124 sayılı Resmî Gazete (5. Mükerrer))
	Tarımsal Üretim Planlaması Kurul Kararı
26	28 Eylül 2023 tarihli 2023/1 No.lu Tarımsal Üretimin Planlanması Kurulu Kararı – Bitkisel Üretim Planlaması

27	24 Nisan 2024 tarihli 2024/1 No.lu Tarımsal Üretimin Planlanması Kurulu Kararı – 2024-2026 Hayvansal Üretim Planlaması
28	24 Nisan 2024 tarihli 2024/2 No.lu Tarımsal Üretimin Planlanması Kurulu Kararı – 2024-2026 Su Ürünleri Üretim Planlaması
29	26 Temmuz 2024 tarihli 2024/3 No.lu Tarımsal Üretimin Planlanması Kurulu Kararı – 2025-2027 Bitkisel Üretim Planlaması
30	24 Aralık 2024 tarihli 2024/4 No.lu Tarımsal Üretimin Planlanması Kurulu Kararı – Bitkisel Üretim Planlaması
31	10 Nisan 2025 tarihli 2025/1 No.lu Tarımsal Üretimin Planlanması Kurulu Kararı – Bitkisel Üretim Planlaması
32	12 Haziran 2025 tarihli 2025/2 No.lu Tarımsal Üretimin Planlanması Kurulu Kararı – 2025-2027 Hayvansal Üretim Planlaması
33	12 Haziran 2025 tarihli 2025/3 No.lu Tarımsal Üretimin Planlanması Kurulu Kararı – 2025-2027 Su Ürünleri Üretim Planlaması
34	19 Ağustos 2025 tarihli 2025/4 No.lu Tarımsal Üretimin Planlanması Kurulu Kararı – 2026-2028 Bitkisel Üretim Planlaması

Notlar

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI